

Tadeusz Fitych

"Ökumenisches Lebenszentrum
Ottmaring", red. Michael Decker,
Severin Schmid, München 2008 :
[recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 19/2, 238-241

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Ökumenisches Lebenszentrum Ottmaring hrsg. von Michael Decker und Severin Schmid

Verlag Neue Stadt, München 2008, ss. 126

Kontekst ekumeniczny

Jedność chrześcijan, o którą się dla Kościoła w swym testamencie modlił Jezus, jest z jednej strony darem Ducha Świętego, a z drugiej wielkim zadaniem ochrzczonych, bowiem warunkuje ona wiarygodność ich ewangelizacji. *Nota bene* praktyka tygodnia modlitw o jedność chrześcijan jest rozwijana od ponad 100 lat. Tendencje ekumeniczne pojawiły się już w połowie XIX w., a ich genezą-przyczyną była narastająca działalność misyjna chrześcijan, jak też konieczność dostosowania się do różnych kultur ewangelizowanych narodów. Innego typu impulsem i wyzwaniem było narastanie tendencji laicyzacyjnych i materialistycznych w społeczeństwach dotychczas tradycyjnie chrześcijańskich. Pionierzy ruchu ekumenicznego postulowali działanie na rzecz odnowy chrześcijaństwa, jedności i nowocześnie oraz integralnie pojmowanej misyjności. Po pierwszej wojnie światowej ruch ekumeniczny zaczął przyjmować formy zorganizowane. W 1948 r. powstała Światowa Rada Kościołów (ŚRK), która prócz problemów ekumenicznych podjęła wiele spraw społecznych i politycznych. Od czasów pontyfikatu papieża Jana XXIII Kościół katolicki zmienił swój stosunek do ŚRK. W 1960 r. powstał Sekretariat ds. Jedności Chrześcijan. Papież Benedykt XVI przyjął na audyencji uczestników sesji plenarnej Papieskiej Rady ds. Jedności Chrześcijan zgromadzonych w dniach 15–19 listopada 2010 r.

Poprzedni przewodniczący PRdsJCh, kard. Walter Kasper, w swoich książkach, referatach oraz publikacjach prasowych w różnorodny sposób prezentował postępy na drodze ekumenicznej, nie omieszkiał jednak zasygnalizować oznak zmęczenia, nowych zagrożeń oraz potrzebę ożywienia i nowych impulsów dla ruchu ekumenicznego. Równocześnie jako remedium dla tego stanu rzeczy kard. Kasper, akcentując priorytety ekumenizmu, w konsekwencji postulował rozwijanie i umacnianie **ekumenizmu życia**, jak też związanej z nim współpracy oraz wymiany darów. Mówiąc najkrócej książka jest tego wyrazem; uproszczoną, ale cenną prezentacją i w pewnym stopniu dokumentacją, a także owocem.

Fenomen i położenie Ottmaring

W Niemczech – ojczyźnie reformacji – ok. 55 mln osób wyznaje jedną z religii chrześcijańskich. W grupie tej jest 27,6 mln ewangelików (żyje tu największa liczba luteran – 13,1 mln, czyli 1/5 w skali świata) i 27,5 mln katolików. Niektóre wspólnoty używają terminu „Ökumenisches Lebenszentrum”, ale to osiedle Ottmaring, położone na obrzeżach miasta Augsburga, jest jedy-

nym tego typu centrum w skali całego kraju. Za oficjalną nazwą „Ökumenisches Lebenszentrum Ottmaring” (Centrum Życia Ekumenicznego – CZE) kryje się ekumenizm wspólnego, 40-letniego życia katolików i ewangelików we wspólnie założonym osiedlu. Ekumenizm jest tu realizowany prawdziwie – jak to podkreśla wielu specjalistów i gości – przez grupę ok. 120 mieszkańców – katolików i protestantów, którzy przybyli niekiedy z odległych stron Niemiec i Europy.

U genezy tego ekumenicznego fenomenu i w pewnym sensie modelu, należy postrzegać pierwsze duchowe owoce stopniowego odradzania się w protestantyzmie form życia wspólnotowego, nacechowanego praktyką rad ewangelicznych, zanegowanych w wyznaniu augsburskim z 1530 r. Ujawnił się on już w połowie XIX w. Jego pierwsze oznaki zaznaczyły się działalnością ukierunkowanych na pracę charytatywno-dydaktyczną wspólnot diakonów i diakonis. Drugi, nieco późniejszy nurt, stanowił tzw. ruch bractw, żywotny w pierwszej połowie XX w. Istnienie tego typu wspólnot dopiero pod koniec lat 70. spotkało się z aprobatą najwyższych organów Kościoła ewangelickiego. W tym kręgu znajdujemy – zaliczane do najstarszych – Bractwo Życia Wspólnego (BŻW), które powstało w 1905 r. k. Zurychu, a w 1928 r. istniało już jako gałąź niemiecka. Jego właściwy rozwój przypadł jednak dopiero na lata powojenne. Jest ono jednym z dwu podmiotów-wzorów wydarzenia, jakim jest Centrum Życia Ekumenicznego Ottmaring.

W Kościele katolickim z pewnym wyprzedzeniem, ale głównie równoległe z Soborem Watykańskim II, przeszła fala biblijnego i liturgiczno-eklezyjnego ożywienia oraz odnowy. Ich znakiem stały się między innymi nowe ruchy eklezyjalne zrzeszające przeważnie chrześcijan świeckich. Ten ruch odnowy niektórzy usiłują określać chrześcijaństwem nowej diaspory. Jest on już jednak znaczącym faktem, bowiem w Kościele katolickim swą przynależność do ruchów ujawnia ok. 80 mln wiernych, czyli ok. 10% populacji katolików. Co więcej, w XX w. Duch Święty, jak gdyby w odpowiedzi na głębokie podziały spowodowane m.in. na skutek dwu wojen światowych i pojawiających się, coraz groźniejszych ideologii, z nową dynamiką realizował proces jednoczenia Ludu Bożego i dlatego Duch Święty przekroczył bariery, które tak długo dzieliły chrześcijan. W ruchach religijnych, które powstały w XX w. chrześcijanie świeccy odkryli swą szczególną godność. Ponadto świeccy uświadomili sobie, iż obok chrztu św. są wyposażeni w dary duchowe, z którymi mogą skutecznie wychodzić naprzeciw szczególnym wyzwaniom Kościoła i pluralistycznego społeczeństwa. Pod koniec tego stulecia szczególnie cenne i wręcz prorocze okazały się na tym polu duszpasterskie inicjatywy Jana Pawła II.

W trudnych dniach drugiej wojny światowej, począwszy od przelomu lat 1943/1944 Bóg zaczął w Europie powoływać do życia coś zupełnie nowego, w znaczeniu chrześcijańsko-społecznym. W latach 40. XX w. zupełnie nieoczekiwanie narodziły się nowe wspólnoty religijne. To właśnie w tym czasie w Ko-

ściele katolickim we Włoszech powstał Ruch Focolari i jest to drugi podmiot-wzorzec ekumenicznego spektaklu życia Ottmaring.

Po bardziej wnikliwym poznaniu realizowanych ideałów ewangelicznych, celów, właściwej dla każdej ze wspólnot tożsamości, odpowiedzialni za Ruch Fokolari, a z drugiej strony za Bractwo Życia Wspólnego latem 1965 r. podjęli w Loppiano decyzję o otwarciu w Ottmaring k. Augsburga Centrum Życia Ekumenicznego. Zamiar ten spotkał się z aprobatą niemieckich biskupów kompetentnych dla chrześcijan obu wyznań na terenie Bawarii. Uroczystość inauguracji Centrum Życia Ekumenicznego (22 czerwca 1968 r.) należy uznać za kulminacyjny punkt dotychczasowych 8-letnich obopólnych kontaktów pomiędzy przedstawicielami obu ruchów. Początkowo rodzące się CZE Ottmaring stanowił niezbyt liczny krąg, bo ok. 30 osób. W krótkim czasie (1970–1975) wzniesione tu osiedle zamieszkiwało 120-140 członków wspólnoty.

Redaktorzy, współpracownicy i kultura edycji książki

Zarówno w składzie wyznaniowym wydawców, redaktorów, współpracowników, jak i w samej strukturze książki daje się zauważyć pozytywny fakt symetrii przedstawicieli obu ruchów. W gronie dwunastu wymienionych w książce osób znajdujemy odpowiedzialnych za oba ruchy, jak też pastorów i siostry protestanckie, a także fokolariny i fokolarinów oraz księży katolickich na stałe mieszkających w ekumenicznym osiedlu Ottmaring.

Autorami prostej i komunikatywnej grafiki okładki, jak też starannej i zarazem nowoczesnej szaty graficznej i składu oraz druku są członkowie ruchu Fokolari. Książka ukazała w należącem do tegoż ruchu wydawnictwie Neue Stadt, jednym z największych w przestrzeni Kościoła katolickiego na terenie Niemiec.

Zawartość książki

Na niewielką rozmiarami książkę, którą poprzedza wprowadzenie [s. 4–9], składa się pięć nieformalnych rozdziałów zatytułowanych: (1) Dwie wizje [chrześcijańskiej jedności], które stały się rzeczywistością [s. 10–39]; (2) „Miejsce budowy” – ekumeniczne osiedle [s. 40–89]; (3) Historia [budowy] [s. 90–112]; (4) Opinie i wypowiedzi nt. Ottmaring [s. 113–116]; (5) Aneks [s. 117–126] oraz referaty i publikacje na dołączonym do książki CD; wybór tekstów nt. BŻW, a także ruchu Fokolari.

Geneza i aktualność przesłania książki

Jak czytamy we wprowadzeniu [s. 4–9], wydanie książki związane z 40-leciem istnienia Ottmaring i jest ona w pierwszym rzędzie skierowana do przyjaciół CZE w Ottmaring oraz członków obu ruchów, ale także do teologów

i osób ponoszących różnego typu odpowiedzialność za Kościoły i wspólnoty chrześcijańskie. Jest ona także adresowana do wszystkich osób, które stawiają sobie pytanie, w jaki sposób być dzisiaj chrześcijaninem.

W publikacji usiłowano podjąć z jednej strony refleksje nad przebytą drogą, a z drugiej zachowując wierność profetycznym inspiracjom i Jezusowemu testamentowi jedności, wytyczyć wspólny kierunek dla bliższej i odległej przyszłości Ottmaring – jako miejsca nadziei. Należy tu zauważyć, że od 1999 r. umacniane w Ottmaring braterstwo i wymiar wspólnoty zaowocowało cenną inicjatywą „Miteinander für Europa”, zrealizowaną w 2004 i 2007 r. w Stuttgarcie, z udziałem ponad 250 grup i ruchów chrześcijańskich. Ponadto wydawcy i redaktorzy zwerbalizowali w tej części książki kolejne istotne pytania: O jaki typ ekumenizmu chodzi? Ekumenizm – dla kogo? Jedność – ale w jaki sposób? Ottmaring – Centrum Życia Ekumenicznego albo tylko małe osiedle?

Mówiąc o inspirującej i profetycznej funkcji CZE w Ottmaring, książka sygnalizuje m.in. działania typu: „młodzieżowy tydzień” i megafestiwal dla młodzieży z wielu krajów europejskich [s. 80–82]; letnia akademii-uniwersytet [s. 83–84]; Poznajemy też ekumeniczną szkołę Ottmaring, erygowaną w 1981 r., która ma ponad 15 tys. kursantów [s. 85]; Dom Pawła VI – „centrum duchowości wspólnotowej” [s. 86]; rozmowy: miasto–kultura współżycia [s. 87]; hospicjum prowadzące opiekę paliatywną [s. 88]; ekonomię wspólnoty [s. 88–89].

Mając na uwadze nie tylko zbliżający się jubileusz 500-lecia reformacji zachodniej, należy przytoczyć prorocze słowa Jana Pawła II sformułowane na zakończenie wielkiego jubileuszu 2000 r., w formie Listu apostołskiego *Nuovo Millennio Ineunte*. Ukazują one, w jaki sposób dynamika trynitarna (*communio, misterio, missio*), żywotna m.in. w różnych postaciach dialogu, warunkuje chrześcijańską tożsamość i skuteczność nowej ewangelizacji: „Czynić Kościół domem i szkołą komunii: oto wielkie wyzwanie, jakie czeka nas w rozpoczynającym się tysiącleciu, jeśli chcemy pozostać wierni Bożemu zamysłowi, a jednocześnie odpowiedzieć na najgłębsze oczekiwania świata”.

Kończąc prezentację tej użytecznej książki, która z opóźnieniem dotarła do polskich bibliotek teologicznych, należy podkreślić, że stanowi ona cenny wkład na rzecz lepszego zrozumienia bogactwa i stanu ruchu ekumenicznego oraz pełniejszego opisanego jego dziejów. Ponadto publikacja stanowi źródło wielu inspiracji i tematów badawczych przydatnych studentom i pracownikom instytutów ekumenicznych, wydziałów teologicznych, wyższych seminariów duchownych, a także dziennikarzom i osobom różnych profesji, zainteresowanym sposobami i kulturą integracji państw i Europy na zasadzie dobra wspólnego.

Ks. Tadeusz Fitych